

Ville Hytönen ja Virpi Penna: *Ötökkämaan tarinat* (Tammi, 2014)

Ötökkämaassa seikkailevat muun muassa hurmaavan sotkuiset Lantti ja Likakasa, elämän suuria kysymyksiä pohtiva Ippu Pötökkä sekä Punkeri, jonka punkeroimista kukaan ei ymmärrä. Ville Hytösen monitasoiset ja kielellisesti herkulliset ötökkäkertomukset ja -runot kikatuttavat ja lämmittävät, ja Virpi Pennan värikylläinen kuvitus korostaa hahmojen hulvattomuutta. Jos ötököistä kertova kirja voi olla humaani, tämä on juuri sellainen.

Kenelle? Kirjan tarinat ja runot puhuttelevat mehevimminkin päiväkotikäisiä sekä alakoululaisia. Myös isommat lukijat, aikuisetkin, löytävät kirjasta viisautta, joka puhuttelee.

ÖTÖKKÄTAHROJA

Lantti ei ollut mikään tavallinen lantti. Se oli sellainen paakkuinen ja vähän rasvainen lantti, joka lähinnä nököttää maassa ja velloo (s. 7.)

Ötökkämaan ensimmäisessä tarinassa tutustutaan supersotkuiseen Lanttiin ja hänen yhtä törkyiseen ystävänsä Likakasaan. Lukekaa tarina ja tehkää sen jälkeen lisää sotkuista ötökkäväkeä!

- 1) Aseta pöydälle valmiiksi puhdas vesivärikartonki.
- 2) Sotke sormet väreillä! Oikein Lantti ja Likakasa -meininkiä olisi käyttää syötäviä tai sotkuvärejä, kuten punajuurta, mustikkaa, suklaata tai kuraa, mutta esimerkiksi liituväritkin käyvät hyvin.
- 3) Tuhri sormilla paperiin erilaisia sormenjälkitahroja. Anna tahrojen kuivua.
- 4) Tuunaa tahroista ötökkäväkeä liimaamalla niille silmiä, siipiä, vaatteita yms. sekä piirtämällä tussilla jalkoja, tuntosarvia jne.

HOX! Kannattaa tehdä myös Nimipyöräytyksiä -harjoitus, josta saat nimet tahraötököille!

NIMIPYÖRÄYTYKSIÄ

Ippu Pötökkää, tuota nimen saanutta pikkuötökkää, vaivasi suunnaton tarve tehdä jotain merkittävää. Vielä kymmenen minuuttia sitten hän oli ollut vain pikkuötökkä, mutta nyt hän oli sentään Ippu Pötökkä! (s. 31.)

Ippu Pötökkä löytää omissa tarinassaan paitsi nimensä, myös lajitovereitaan: ötökät nimeltä Lippu Köpökkä ja Hippu Röpökkä! Ippu Pötökän nimi muistuttaa perinteistä sanaleikkiä, jossa kahden peräkkäisen sanan ensimmäisten tavujen 1–2 ensimmäistä kirjainta vaihtavat paikkaa. Keksitään uusia ötököitä aivan oikeista ötökkälajeista!

- 1) Tee ensin aivan perinteinen sanakäännös (esim. *Leppäkerttu – Keppä Lerttu*). Löydät käännettäviä ötökkäsanoja tehtävämonisteen seuraavalta sivulta.
- 2) Jos haluat, voit jatkaa saman lajin parissa vääntelelemällä ja keksimällä vähän lisää, juuri samoin kuin Ville Hytönen on tehnyt Lippu Köpökän ja Hippu Röpökän kanssa (esim. *Keppä Lerttu – Seppä Merttu, Neppä Perttu*).
- 3) Jos olet tehnyt/teet myös Ötökkätahroja-harjoituksen, voit nimetä tahraötökät itse keksimilläsi uusilla nimillä.

hepokatti	vesiperhonen	hapsenkakkiainen	kotisirkka
tukkimiehentäi	sudenkorento	maakiitäjäinen	kauppahärö
vesimittari	sokeritorakka	sokeritoukka	papupiilokas
kirsisääski	vesilude	kiiltomato	amerikantorakka
ritariperhonen	kampasarvinen	laakasukeltaja	tupajumi
kaislakorento	isopirkko	huutihärkä	hirsijumi
kanankirppu	juhannusturilas	hevospaarma	hopeaseppä
vesihiippari	tarhaturilas	riisihärö	heinäsirkka
vennäjäärä	sarvikuonokas	nokkosperhonen	kukkakärpänen
möljäreijä	sarvijaakko	vaatekoi	mäntykiitäjä
sarvijäärä	mustajäärä	faaraomuurahainen	helojäärä
sulkasääski	jymyjäärä	jauhokoisa	pajukirppa

PUNKEMISTA JA PUNKEROIMISTA

Ja silloin kun Punkeri lepäsi, siltä kysyttiin: ”Mitä sinä oikein teet varsinaisesti?”

Kun Punkeri vastasi ”punkeroi ja pungen”, kukaan ei ymmärtänyt vastauksesta mitään. (s. 45.)

Metsän paras Punkeri on mainio tarina sinnikkydestä ja oman paikan löytämisestä. Punkeri punkee ja punkeroi aina vaan, mutta mistä siinä oikein on kyse?

Keksitään lisää punkeroinnin ja punkemisen kaltaisia hassuja ja aivan uusia verbejä!

1) Tee ensin Nimipyöräytyksiä-harjoitus!

2) Valitse yksi uusi ötökkä kerrallaan ja keksi sen nimeen sopivaa tekemistä (esim. *Seppä Merttu merttuaa ja mertustelee. Neppä Perttu neppii ja perttuloi.*).

3) Mieti, minkälaista tekemistä uudet verbisi tarkoittavat.

4) Valitse kiinnostavin uusi ötökkä + tekeminen. Pohdi tätä tyyppiä ja hänen tekemisiään vähän lisää. Miksi hän tekee juuri sitä, mitä tekee? Missä hän asuu? Miltä hän näyttää? Mistä hän pitää ja mistä ei? Kirjoita pieni kuvaus tai tarina ötökästä ja hänen puuhistaan vaikkapa yhtenä tiettyinä päivinä.

HOX! Punkerin tarinasta löytyy vielä punkemista ja punkeroimistakin oudompia verbejä, joiden tekijä on Punkerin kaveri Jäärä: *Jäärä letutti ja piuhtoi, Punkeri punki ja punkeroi. Jäärä sikuloi ja läyhti, Punkeri punkeroi ja punki. Ja lopulta jäärä opetti Punkerille, miten simutetaan, metutetaan ja loistitaan. (s. 50.)*

Kaikki nämä Jäärän hassut verbit liittyvät jollain tapaa leipomiseen. Kokeile keksiä myös omalle ötökällesi lisää aivan outoja verbejä, jotka eivät enää muodostukaan ötökän nimestä, mutta liittyvät jotenkin siihen, mitä hänellä on tapana tehdä. Jos haluat, voit sujauttaa keksimiäsi verbejä osaksi oman ötökkäsi tarinaa!

HERRA PÖNTISEN JALANJÄLJISSÄ

”Minä kirjoitan teistä kirjan ihmisille”, jatkoi Herra Pöntinen ja sai osakseen jälleen monenmoista ihmettelynälähdystä ja -huokausta. Sitten hän jatkoi: ”Teillä, arvon metsän öttiäiset, on niin monta erityislaatuista taitoa, että harva ihminen sellaisia hallitsee.” (s. 70.)

Herra Pöntinen päättää kirjoittaa metsän ötököistä kirjan, ja tuo kirja on juurikin meille jo hyvin tuttu *Ötökkämaan tarinat*. Tehkää kuten Pöntinen ja kootkaa omista ötökkäteksteistä ja kuvista kirja tai näyttely!